

Geachte raadsleden,

In de komende periode werkt u aan de vorming van een nieuwe coalitie en aan de koers voor de komende bestuursperiode. Met deze brief vraagt de Stichting Kennisalliantie Bedrijventerreinen Nederland (SKBN) uw aandacht voor een onderwerp dat vaak als economisch of sectoraal wordt benaderd, maar in de kern raakt aan brede welvaart en leefbaarheid: de ontwikkeling van bedrijventerreinen en andere werklocaties.

SKBN is hét onafhankelijke landelijke netwerkplatform voor kennisdeling, samenwerking en beleidsinput op het gebied van fysieke werklocaties. Wij brengen gemeenten, regio's, kennisinstellingen en marktpartijen samen om te werken aan robuuste, duurzame en economisch vitale werklandschappen.

Werklocaties: meer dan economie alleen

Bedrijventerreinen vormen de basis van de lokale economie, maar hun betekenis reikt verder dan economische cijfers. Zij bieden werkgelegenheid voor een brede groep inwoners, dragen bij aan vakmanschap en innovatie en zijn randvoorwaardelijk voor het functioneren van voorzieningen, voor het lokale sport- en verenigingsleven, voor logistiek en de maakindustrie. Goed functionerende werklocaties versterken daarmee niet alleen de lokale economie, maar ook de leefbaarheid. Daarnaast dragen bedrijventerreinen bij aan de oplossing van belangrijke maatschappelijke opgaven zoals de energietransitie, klimaat en circulariteit. Voldoende ruimte op bedrijventerreinen maakt bovendien woningbouw mogelijk, doordat bedrijven van te transformeren locaties kunnen worden verplaatst.

Tegelijkertijd staan veel bedrijventerreinen onder druk door veroudering, ruimtegebrek en grote transitie op het gebied van energie, klimaat en circulariteit. In de praktijk betekent dit onder meer beperkte uitbreidingsruimte voor bedrijven, knelpunten in de energievoorziening, verouderde gebouwen en een toenemende druk op bereikbaarheid. Hierdoor komt juist de ruimte voor innovatieve bedrijvigheid onder druk te staan, terwijl die essentieel is om de economische weerbaarheid te versterken, arbeidsproductiviteit te verhogen en economische risico's op te vangen. Zonder gerichte aandacht lopen bedrijven vast in hun ontwikkeling, bijvoorbeeld door gebrek aan uitbreidingsruimte, onvoldoende energiecapaciteit of een verouderde inrichting van terreinen. Dit raakt niet alleen ondernemers, maar ook werkgelegenheid en kansen voor inwoners. Het toekomstperspectief van deze locaties vraagt daarom om duidelijke bestuurlijke aandacht en consistente keuzes in de nieuwe coalitieagenda's.

Schaarse ruimte vraagt om bewuste keuzes

Naast het verbeteren en intensiveren van bestaande werklocaties speelt ook de vraag naar nieuwe ruimte voor economische activiteiten. De ruimte voor werken is schaars en staat onder druk door concurrerende claims voor wonen, natuur en infrastructuur, terwijl de vraag naar ruimte voor bedrijvigheid blijft groeien.

Uit landelijke analyses, waaronder de Ruimtelijk-Economische Verkenning van het ministerie van Economische Zaken, blijkt bovendien dat 30% van de nationale werkgelegenheid en 40% van het bruto binnenlands product op slechts 2,5 % van het totale oppervlak wordt verdiend. Ook daarom is de manier waarop gemeenten omgaan met ruimte voor werken van strategisch belang.

Zonder tijdige en samenhangende keuzes ontstaat het risico dat economische functies worden verdrongen, bedrijven uitwijken naar minder geschikte locaties of de gemeente (of regio) verlaten. Het zorgvuldig programmeren van nieuwe werklocaties, in samenhang met herstructurering van bestaande terreinen en regionale afspraken, is daarom essentieel om economische vitaliteit en brede welvaart te behouden.

Coalitievorming als beslismoment

De opgaven op werklocaties zijn complex en vaak langjarig. Herstructurering, verduurzaming en uitbreiding vragen om investeringen, samenwerking en bestuurlijke continuïteit. Besluiten die in deze bestuursperiode worden genomen, verruimen de handelingsruimte in latere jaren.

SKBN ziet landelijk dat gemeenten zich in verschillende fasen bevinden: sommige zijn al gestart met uitvoering en herstructurering, andere werken nog aan visie- en beleidsvorming of staan aan de vooravond van nieuwe keuzes. Juist daarom is de coalitievorming een bepalend moment: hier worden prioriteiten gesteld en wordt vastgelegd welke rol werklocaties krijgen in relatie tot economie, ruimte en brede welvaart.

De rol van gemeenten

Gemeenten zijn bepalend voor het toekomstperspectief van werklocaties. Niet door alles zelf te doen, maar door richting te geven, keuzes te maken en samenwerking mogelijk te maken. Dat vraagt om regie op ruimtegebruik, het verbinden van publieke en private partijen en publieke inzet waar herstructurering en verduurzaming anders niet van de grond komen. Veel opgaven stoppen bovendien niet bij de gemeentegrens; regionale samenwerking is daarom noodzakelijk.

Oproep aan u als gemeenteraad

Wij vragen u om in de coalitievorming expliciet richting te geven aan de toekomst van werklocaties door vast te leggen:

- hoe bestaande werklocaties worden behouden, vernieuwd en toekomstbestendig worden gemaakt;
- waar en onder welke voorwaarden ruimte wordt gereserveerd voor nieuwe economische activiteiten;
- dat bij besluiten over werklocaties expliciet wordt meegewogen wat dit betekent voor lokale banen, ondernemerschap, voorzieningen en de leefomgeving;
- hoe randvoorwaarden zoals energie-infrastructuur, netcapaciteit, bereikbaarheid, verduurzaming en water tijdig en samenhangend worden meegenomen en kunnen bijdragen aan de oplossing voor de gehele gemeenschap;
- hoe samenwerking op werklocaties wordt georganiseerd en uitvoering daadwerkelijk van de grond komt;
- en hoe dit alles regionaal wordt afgestemd.

Door nu duidelijke keuzes te maken over ruimte voor werken, legt u de basis voor brede welvaart en een toekomstbestendige (lokale en regionale) economie. SKBN denkt graag met u mee en deelt kennis en praktijkervaringen die gemeenten helpen deze keuzes goed te onderbouwen.

Met vriendelijke groet,
Stichting Kennisalliantie Bedrijventerreinen Nederland

Frank Hazeleger
voorzitter SKBN